

IMPACTE ECONÒMIC DEL TURISME D'ESQUÍ A ANDORRA

OBSERVATORI
SOSTENIBILITAT
D'ANDORRA

1) Introducció

1.1. Contextualització

Al llarg de les últimes dècades la indústria turística mundial ha experimentat una contínua expansió i diversificació convertint-se en un dels sectors econòmics més importants a nivell global tant en termes de volum de negoci com en taxes de creixement anual. El nombre mundial de turistes ha crescut d'una manera ininterrompuda des d'uns 25 milions l'any 1950 fins a uns 1035 milions l'any 2012 arribant a una facturació turística global que representa actualment un 9% del PIB mundial. Segons estimacions de l'Organització Mundial de Turisme el volum de turistes a nivell mundial continuarà creixent un 3,3% anual fins al 2030 on el nombre de turistes pot arribar als 1800 milions. (UNWTO, 2013).

El turisme d'hivern ha estat sense dubte un dels majors responsables d'aquest increment significatiu de les xifres. S'estima en 400 milions de visites l'afluència que generen les estacions d'esquí a nivell mundial amb mercats amb una clara tendència expansiva especialment a l'Àsia i Europa de l'Est (Vanat, 2013). En els països de l'Europa Occidental, tot i que el turisme d'hivern, i especialment el turisme associat a la pràctica de l'esquí, sembla haver assolit una certa maduresa, aquest continua sent un dels principals elements per al desenvolupament de moltes regions de muntanya. Malgrat la seva estacionalitat, ha permès generar una activitat econòmica significativa i crear llocs de treball temporals i fixes que es complementen a l'estiu amb altres activitats turístiques. Així doncs, sembla evident que l'efecte de l'esquí sobre el output final de l'economia regional ha de ser significatiu donada l'estreta relació intersectorial i la connexió amb altres negocis turístics d'aquesta activitat esportiva.

Pel cas particular d'Andorra, el sector del turisme i de l'esquí constitueixen un dels motors principals de la economia del Principat. Amb una superfície de 468 km² i una població oficial de 76246 persones, el nombre de visitants que va rebre el Principat al 2012 va arribar a gairebé els 8 milions, dels quals més de 2 milions van ser turistes, és a dir, visitants que pernocten com a mínim una nit al país¹. La importància del turisme per a l'economia andorrana queda patent si consideren que una part significativa de les importacions que entren al país es destinen al que habitualment es denomina com a comerç turístic, considerat aquest com els tipus d'articles que són adquirits principalment pels visitants i que poden arribar a més del 60% de les compres realitzades a l'exterior com importacions (BPA, 2011).

En aquest context, el turisme de neu té un pes significatiu que es posa de manifest si tenim en compte que l'esquí es troba com a primer motiu de visita a Andorra durant el mesos d'hivern per un 60% del visitants. També és important destacar el pes que la pràctica de l'esquí té en les pernoctacions que es realitzen al país i que arriba fins a un 40% del total de les pernoctacions durant mesos d'hivern per estades d'entre una i dues nits incrementant-se aquest percentatge a més del 50% per les estades de tres o més nits (dades per al 2010 i 2011).

Totes aquestes xifres relacionen d'una manera patent la importància que la pràctica dels esports de neu té dins de l'economia andorrana. A fi de quantificar la repercussió econòmica

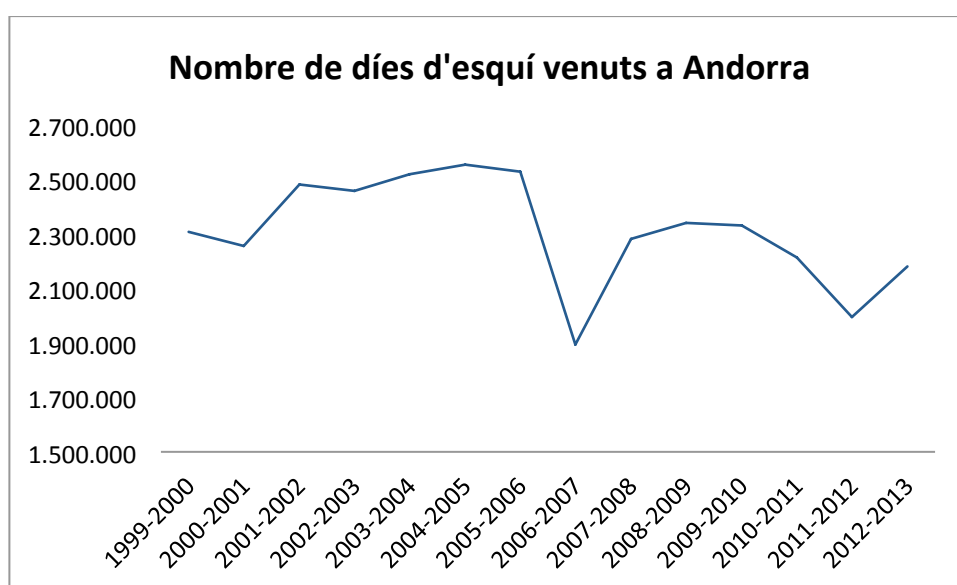
¹ Si no es fa referència explícita totes les dades han estat obtingudes de la web del Departament d'Estadística del Govern d'Andorra <www.estadistica.ad>.

d'aquestes activitats, és necessari realitzar un estudi que ens permeti conèixer en més detall aquest impacte.

1.2. Caracterització del sector de la neu i l'esquí a Andorra.

Des del primer teleesquí, inaugurat l'any 1957, el sector de l'esquí a alpí a Andorra ha estat en constant evolució. En l'actualitat, compta amb més de 300 km esquiables distribuïts entre els dominis de Grandvalira i Vallnord.

Per mesurar l'activitat vinculada a l'esquí un dels indicadors més fàcilment computables és el nombre de dies d'esquí venuts, un concepte que fa referència al nombre de jornades per a la pràctica de l'esquí comercialitzades per les estacions d'esquí durant la temporada.

Gràfic 1. Nombre de dies d'esquí venuts per temporada. Font: Departament d'Estadística.

El gràfic 1 mostra el nombre de dies d'esquí venuts a Andorra. Des de l'any 2000 s'observa un creixement fins arribar a la xifra de 2.500.000 dies venuts, xifra que s'ha pogut superar lleugerament durant tres temporades però que marca un sostre en les vendes, símptoma de la maduresa en que es troba el sector a tota Europa Occidental. A partir de l'any 2005, amb una forta davallada la temporada 2006-2007 deguda a unes condicions marginals de neu, l'evolució ha estat a la baixa fins a la temporada 2012/2013 on es van vendre 2.182.000 dies d'esquí, xifra un 9,5% més que la temporada anterior. Per estacions, Grandvalira ocupa la quota de mercat més important, amb gairebé dues terceres parts dels dies d'esquí venuts. Durant la temporada 2012-2013, Grandvalira es va situar a 1.480.000 dies esquí venuts enfront dels 702.000 de Vallnord.

Amb la informació facilitada per Andorra Turisme i les pròpies pistes es pot realitzar un perfil tipus de l'esquiador que visita les estacions del país. Les principals característiques dels visitants que trien Andorra com a destinació per a la pràctica de l'esquí són les següents:

- Hi ha una majoria, (74,7%) dels visitants, que utilitza el seu vehicle propi per a desplaçar-se des del seu lloc de residència fins Andorra.
- De total d'esquiadors, un 6,9% dels esquiadors són residents a Andorra². I la resta visitants. D'aquests visitants, 78,8% pernocten a Andorra i un 21,2% no pernocten a Andorra.
- Més d'un 60% dels visitants esquiadors provenen d'Espanya amb un clar predomini de l'esquiador català.

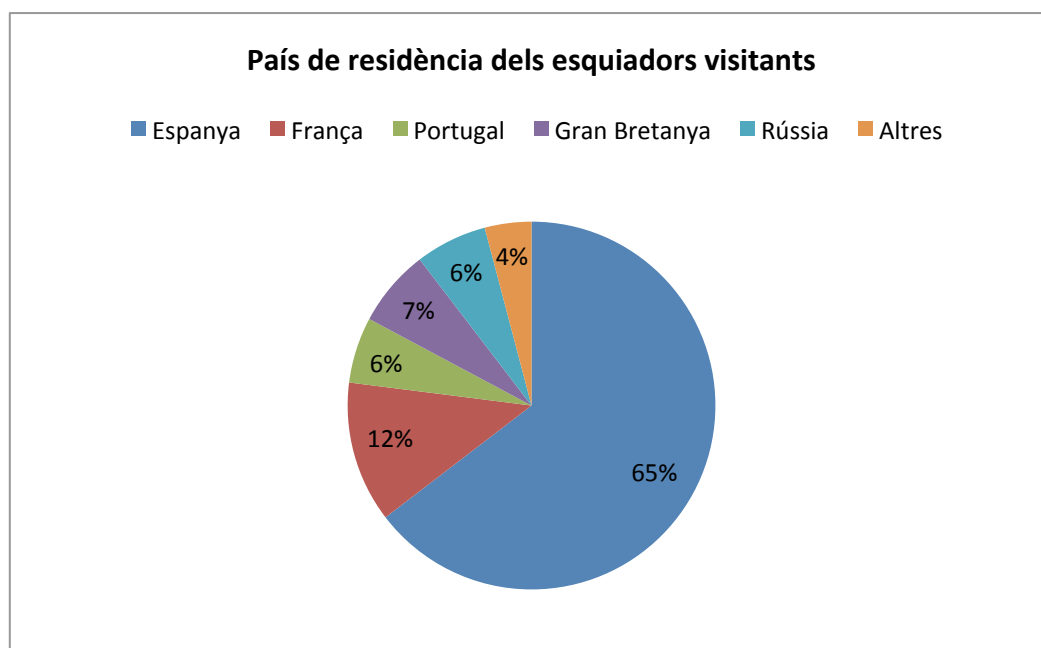

Figura 2. Distribució dels esquiadors per país d'origen. Font: Andorra Turisme, 2012-2013.

- L'edat mitjana de l'esquiador tipus és 36,5 anys.
- Els principals motius per a venir a esquiar a Andorra són en primer lloc, la qualitat de les pistes seguit dels preus assequibles i la competitivitat de les promocions. En tercer lloc, és troba el factor proximitat.
- El forfait mitjà d'esquí es de 3,1 dies.
- Anar de compres després d'esquiar és l'activitat més valorada pels esquiadors que ens visiten. Les preferències a l'hora de comprar es decanten per la roba i accessoris de moda en primer lloc, seguit dels articles de perfumeria, tabacs, begudes alcohòliques, articles de fotografia i electrònica, farmàcia i carburants.
- El grup de viatge està format majoritàriament de 2 a 4 persones amb la següent segregació:
 - Parelles sense fills (27%)
 - Parelles amb fills (22%)
 - Grups d'amics (19,2%)
 - Parelles sense fills i altres amics (11,2%)
 - Persones soles (3,5%); altres (17,1%)

² Dades corresponents als esquiadors de Grandvalira

- Els esquiadors valoren molt positivament l'atenció al client a les estacions d'esquí i la relació qualitat/preu de les estacions.
- Caldea es considerada com la primera opció en quan a oferta complementària, més elevat en cas dels esquiadors que per la resta de visitants.
- L'oci nocturn i la restauració són altres activitats complementàries valorades pels esquiadors.
- La mitjana de pernoctacions és de 4,3 nits, principalment en hotels de 3 i 4 estrelles.
- La fidelitat del visitant/turista a Andorra és alta. Un 71,3% dels visitants enquestats tornaran segur o amb molta probabilitat a Andorra la temporada vinent.

1.3. Interès de l'estudi

En qualsevol domini esquiable, la pràctica de l'esquí es veu complementada per les activitats de les escoles d'esquí, el lloguer de material i altres activitats lúdiques. A més més cada cop és més freqüent l'utilització de les infraestructures del domini fora de la temporada d'esquí. A part de l'activitat generada dins els dominis, podem considerar les estacions d'esquí com un focus de desenvolupament i d'activitat econòmica de moltes regions de muntanya. Les activitats complementàries que es generen al voltant de les estacions d'esquí, com són la hostaleria, el comerç i en altres serveis, són una important font d'ingressos i de creació de llocs de treball. Podem afirmar, doncs, que les estacions d'esquí són un "concepte integral" ja que existeixen règims de "producció conjunta"³ o d'acord amb la terminologia anglosaxona "scope economies" o economies d'ampli abast o d'ampli espectre (Massons, 2006).

El sector de l'esquí, ha assolit un estat de maduresa del producte i d'elevada competència que juntament amb un context econòmic de crisi global ha generat certes dificultats pel desenvolupament de la seva activitat, portant algunes estacions a reduir considerablement els seus ingressos o fins i tot a deixar de ser rendibles. No obstant, més enllà del balanç econòmic a escala d'estació, s'ha de considerar la contribució al PIB, els llocs de treball directes e indirectes creats, però sobretot els efectes difusors en altres negocis de la zona a l'hora de determinar la contribució total de l'activitat de les estacions a l'economia regional. És a dir, les estacions d'esquí són generadores de rendes (les del treball, excedents empresarials, quan es donen, i les de la comunitat) en la mesura que creen una demanda de factors en la regió que altrament no existiria. Així doncs, en un context de crisi econòmica i on el debat sobre l'interès i la necessitat d'intervenir o subsidiar públicament les estacions d'esquí s'ha convertit en recurrent a escala del Pirineu, estimar de la manera més objectiva i precisa possible l'impacte econòmic total que les pistes generen ha de ser el pas previ imprescindible per orientar el debat i ajudar a la presa de decisions.

Per últim, i relacionat amb el raonament anterior, la manca de dades objectives sobre l'impacte al territori de les activitats vinculades amb l'esquí i altres activitats turístiques suposen un handicap a l'hora de determinar la millor estratègia d'inversió donada l'escassetat

³ "Paul Anthony Samuelson va definir l'existència de les "scope economies" o en la seva pròpia expressió "producció conjunta" un procés productiu de bens o serveis, el cost de produir el bé "i" es dona de manera conjunta amb l'acció de produir el "j" i els costos conjunts resulten inferiors" (Massons, 2006, pàg. 14).

de recursos i la cerca de l'eficiència, és a dir, per respondre a la pregunta de quins són els sectors claus per al creixement. I és que reconèixer quin tipus d'activitats econòmiques generen els majors efectes multiplicadors hauria de servir d'eina d'anàlisi de cara a orientar la presa de decisions més adequada amb la finalitat d'estimular el desenvolupament d'una regió. Aquest informe, tractarà d'ajudar a generar un major i més acurat coneixement de l'impacte econòmic total que l'activitat de les estacions d'esquí suposa per a l'economia del Principat.

2) Dades i metodologia emprades

2.1.Fonts i Origen de les dades.

Fins a dia d'avui, existeix una manca d'estudis dedicats a calcular l'impacte econòmic del turisme en general i del esquí en particular a nivell regional al Pirineu. Un dels pocs precedents, és l'estudi d'Ibercaja i el Servei Públic d'Ocupació del Estat espanyol (SEPE) (2009) sobre la influència de l'esquí en la dinamització de l'economia de les comarques d'alta muntanya aragoneses. També es important destacar l'estudi que Ski Andorra va realitzar sobre l'impacte econòmic directe que generen les estacions d'esquí al Principat (Ski Andorra, 2011). A nivell internacional, sobretot als Estats Units, trobem diversos estudis analitzant l'impacte del turisme d'hivern, com Burakowski and Magnusson (2012) a nivell de tota l'indústria de turisme de neu dels Estats Units, RCC Associates (2010) per North Carolina o el realitzat per estudiar el turisme a l'estat de Vermont a la costa est nord-americana (University of Vermont, 1999). En la majoria dels casos, aquests estudis utilitzen un model input-output per, analitzant les relacions intersectorials de l'economia regional, obtenir un multiplicador del output. Aquest multiplicador estima l'efecte total que té per l'economia d'una regió un increment en la demanda final de, per al nostre cas, la despesa dels esquiadors. Així, per exemple, un multiplicador de 1,5 indicaria que per cada milió d'euros gastats pels esquiadors en turisme en una regió determinada, es generarien addicionalment 500.000 € pels efectes intersectorials i per la despesa dels treballadors del propi sector turístic (efecte indirecte i induït). En indústries com el turisme i altres activitats de prestació de serveis, el multiplicador a ser més elevat ja que la despesa és per un servei i no un producte i per tant té un major valor afegit.

El càlcul d'un multiplicador a través d'un model input-output o un altre model acadèmic està fora de l'abast d'aquest estudi a causa de la manca de dades a nivell intersectorial de l'economia andorrana.

Per realitzar els càlculs d'aquest estudi, s'han utilitzat dades facilitades per les pròpies estacions, per Andorra Turisme, pel Departament d'Estadística i dades del tribunal de comptes. També s'ha utilitzat informació directa dels usuaris de les estacions d'esquí recopilada en un estudi del portal de reserves "TripAdvisor", per tal de generar i calcular algun dels escenaris de despesa diària d'un esquiador tipus a Andorra.

2.2. Metodologia

2.2.1. L'impacte del turisme d'esquí a Andorra

La metodologia científica mostra que per calcular l'impacte econòmic total d'una determinada activitat en l'economia regional s'han de tenir en compte tres variables diferents (diagrama 1):

-L'impacte directe. És l'efecte inicial i exògen i es pot definir com el canvi inicial en la producció associat a la variació en la demanda d'un determinat bé. Per al nostre cas d'estudi, aquest impacte inicial (i el més important) engloba totes les despeses realitzades pels esquiadors i acompanyants durant la seva estada a Andorra. Es considera tant aquelles despeses realitzades a les pistes (forfets, begudes, menjars, etc...) com les fetes fora de les mateixes (hotels, restauració, compres varies, etc...).

-L'impacte indirecte. Engloba l'efecte secundari causat per la compra d'inputs addicionals per produir unitats addicionals d'output. Estaria format per totes les despeses de les empreses en béns intermedis. Per exemple, la despesa lligada a proveïdors (aliments, compres de maquinària, etc...). En el nostre cas, limitarem l'impacte indirecte a la compra de subministraments per proveir a les estacions d'esquí. Amb aquesta aproximació incorrerem en una subestimació important d'aquest efecte ja que no tindrem en compte els vincles intersectorials que fan que s'incrementi la demanda i la producció de bens i serveis en altres sectors.

-L'impacte induït. L'efecte induït recull la despesa addicional que les llars realitzen a causa de l'ocupació generada pels efectes directe i indirecte. En el nostre cas, computarem la despesa dels treballadors de les pistes d'esquí diferenciant entre fixos i temporals. També de nou, es produirà una subestimació de l'efecte al no tenir en compte la despesa generada pels treballadors d'altres sectors que tenen un vincle directe i complementari amb l'activitat de les pistes.

Vist l'actual debat sobre la intervenció pública en el sector de l'esquí, a part del càlcul d'aquests impactes es considera oportú avaluar la participació del sector el finançament públic. En aquest sentit, s'ha estimat la repercussió que totes les activitats i despeses relacionades amb el turisme d'esquí tenen sobre la recaptació impositiva. De la mateixa manera, es farà una menció a la contribució de les empreses i treballadors de les pistes a la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).

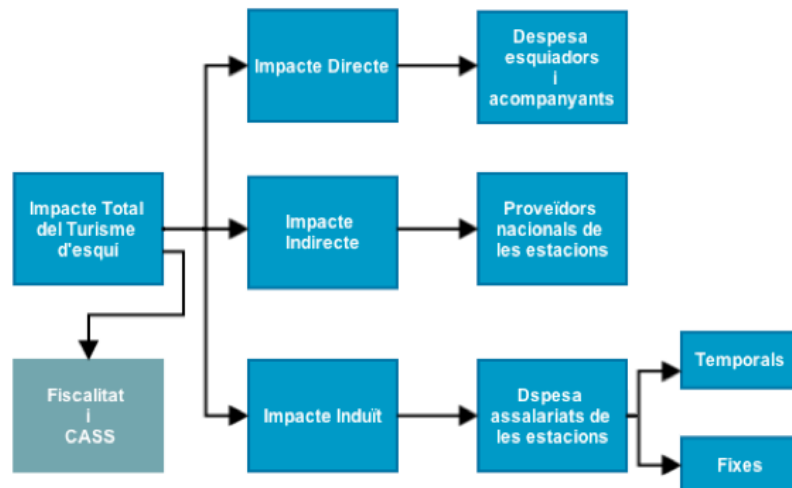

Figura 3. Diagrama del model per analitzar l'impacte econòmic del turisme d'esquí a Andorra.

2.2.2. Estimació de l'impacte directe

Quantificar la despesa que els esquiadors realitzen al Principat, tant a les pistes com fora d'elles, és el punt de partida per a poder conèixer l'impacte global de l'esquí en l'economia andorrana. És a dir, el que volem conèixer és l'import dels béns i serveis sol·licitats pels esquiadors i els seus acompanyants durant la seva estada a Andorra. Per això, utilitzarem una despesa a les pròpies pistes (forfet, restauració...) i una despesa fora de pistes (allotjament, restauració, compres turístiques i altres serveis) per obtenir un perfil base de despesa diària per esquiador. A partir dels dies d'esquí totals per temporada de cada un dels dominis esquiables del país, es calcularà una despesa diària per esquiador en funció dels diferents perfils d'esquiadors que ens permetrà, agregant-los, obtenir la despesa total en cadascun d'ells (Figura 4). Aquest perfil variarà depenent de si l'esquiador és resident, turista (pernocta) o excursionista (no pernocta). Posteriorment, s'aplicaran pels esquiadors que pernocten, coeficients reductors al perfil base en funció de la tipologia d'esquiador (si ve en família, grup escolar, etc...) o de la manera en què ha realitzat la compra dels serveis (compra directa al proveïdor o reserva d'algun tipus de "pack" amb descompte). També tindrem en compte la despesa generada per les persones que, encara que no esquien, acompanyen als esquiadors a la seva destinació turística. Finalment, una estimació de la despesa en transport per gaudir del turisme d'esquí imputable a companyies andorranes serà també inclosa per tal d'obtenir la xifra global de despesa directa (Figura 4).

Escenaris de despesa

Amb la finalitat de poder contrastar diferents hipòtesis, s'han definit 3 escenaris de despesa alternatius. L'Escenari 1, està basat gairebé exclusivament en les dades de despesa mitjana diària per a esquiadors i no esquiadors facilitades per Andorra Turisme (Andorra Turisme, 2012). L'Escenari 2, segueix l'estructura definida en la Figura 4, diferenciant la despesa diària entre residents, turistes i excursionistes i aplicant els pertinents coeficients reductors de la despesa en funció dels seus perfils. En aquest escenari, la base pel càlcul de la despesa diària es fonamenta en un estudi anterior realitzat per Ski Andorra (2011) complementat amb dades

pròpies. Segons aquest estudi, el forfait representa un 15% de la despesa total diària dels esquiadors. L'Escenari 3, segueix la línia metodològica del segon però basa el càlcul de la despesa per turista en una adaptació de l'índex de preus TripIndex Ski. Aquest índex ha estat confeccionat per la companyia turística Tripadvisor amb les dades directes facilitades pels usuaris de les estacions d'esquí, diferents portals de reserves i altres serveis associats. Aquest índex computa diferents variables de la despesa d'un dia d'esquí i ha estat completat amb càlculs propis a fi d'adaptar-lo a la realitat andorrana. Cadascun dels tres escenaris permet fer una estimació diferent de l'impacte directe dels esquiadors.

2.2.3. Estimació de l'impacte indirecte

Per tal d'estimar un impacte indirecte de les estacions d'esquí, s'ha calculat la despesa d'aquestes lligades a proveïdors nacionals (aliments, compres de maquinària, etc...). Amb aquesta aproximació incorrerem en una subestimació important d'aquest efecte ja que no tindrem en compte els vincles intersectorials que fan que s'incrementi la demanda i la producció de bens i serveis en altres sectors.

A partir de les dades de les compres a proveïdors facilitades per algunes estacions, s'han seleccionat les transaccions a proveïdors nacionals i s'ha calculat el seu import total anual. Per les estacions en les quals no es disposava d'aquestes dades, s'ha aplicat una estructura de despesa similar per estimar el seu impacte indirecte.

2.2.4. Estimació de l'impacte induït

L'efecte induït recull la despesa addicional que les llars realitzen a causa de l'ocupació generada pels efectes directe i indirecte. En el nostre cas, computarem la despesa dels treballadors de les pistes d'esquí diferenciant entre fixos i temporals. A partir de l'enquesta de pressupostos familiars del departament d'Estadística, s'ha calculat la despesa mitjana per persona. A partir de les dades de treballadors de les estacions, s'ha ponderat aquesta despesa en funció del tipus de contracte (temporal, fixe, etc...) i del perfil salarial per tal d'adaptar-la a la realitat del sector.

També de nou, es produirà una subestimació de l'efecte al no tenir en compte la despesa generada pels treballadors d'altres sectors que tenen un vincle directe i complementari amb l'activitat de les pistes.

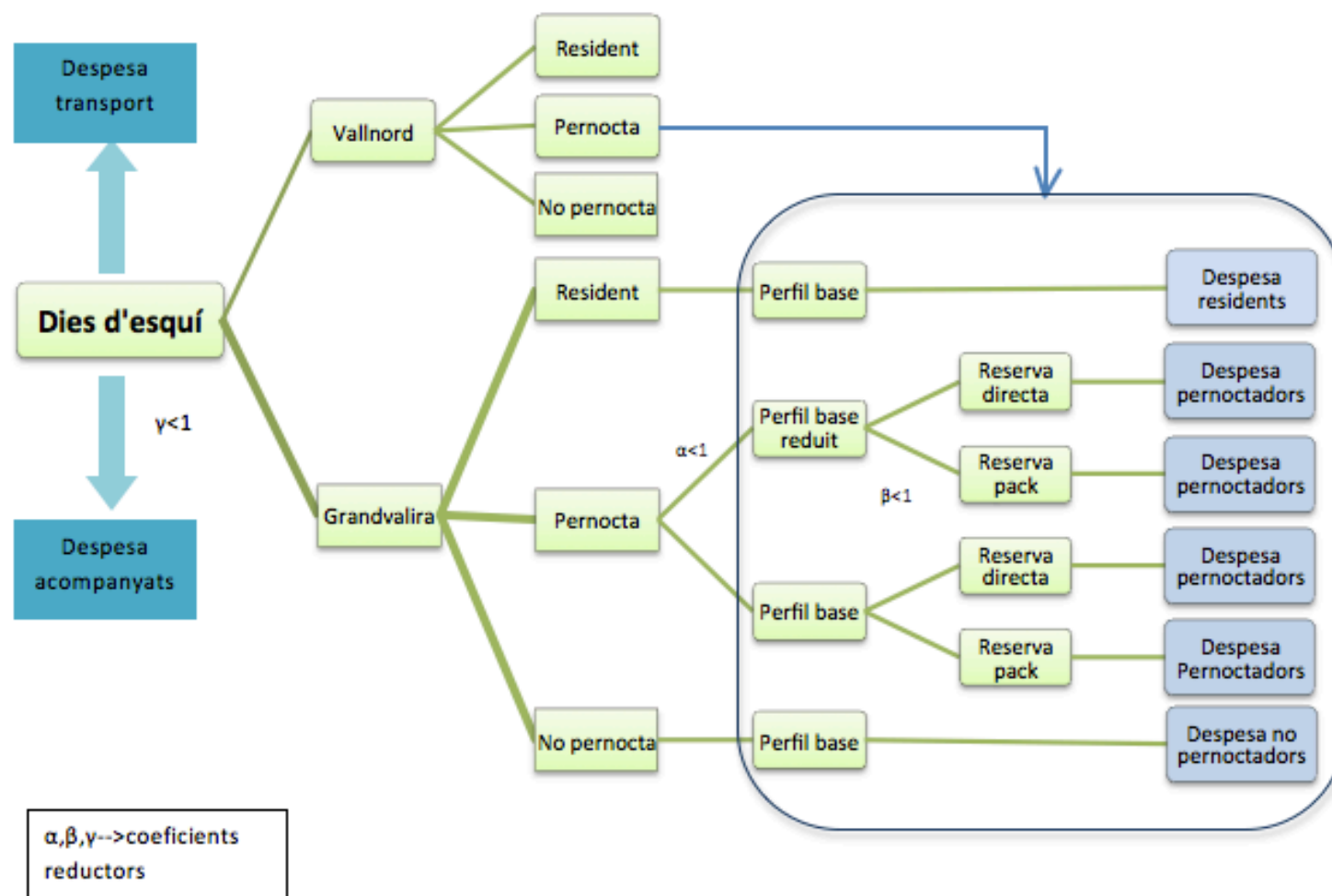

Figura 4. Model conceptual del càlcul de l'impacte directe corresponent a l'escenari 2.

2.2.5. Fiscalitat i seguretat social

Per tal d'avaluar la participació de les estacions d'esquí en el finançament públic s'ha considerat la recaptació impositiva del sector i la seva contribució en cotitzacions a Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).

Fiscalitat

Així doncs, una vegada calculat l'impacte econòmic total del turisme d'esquí, s'ha estimat el retorn impositiu global que l'activitat de l'esquí genera (Figura 5).

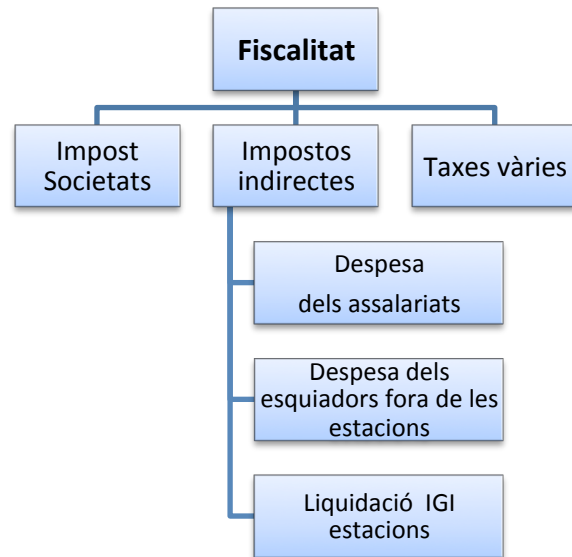

Figura 5. Diagrama del model de càlcul de l'impacte sobre la fiscalitat.

El retorn impositiu es distribueix per les diferents figures fiscals existents i que han afectat als principals actors del sector de l'esquí (estacions d'esquí, treballadors i visitants). En aquest treball, a les estacions s'ha considerat l'impost de societats, els impostos indirectes i les taxes, incloent la imposició comunal.

Caixa Andorrana de la Seguretat Social

Per estimar la contribució del sector en la CASS, s'han considerat les cotitzacions a la part assalariada com de la part empresarial per a tots els treballadors de les estacions.

3) Resultats

3.1. Impacte directe

Seguint la metodologia presentada, s'han obtingut tres estimacions diferents, una per cada escenari proposat. A més, s'ha volgut segregar l'impacte generat directament de la venda de forfets d'aquell generat en altres despeses incloent totes aquelles realitzades a fora de l'estació (restauració, hosteleria, compres...). El primer escenari, basat en les dades d'Andorra Turisme, ens porta a una estimació de l'impacte directe⁴ d'uns **271 milions d'Euros**. El segon escenari, basat en una despesa base diària calculada per les diferents estacions i aplicant diferents perfils de despesa i coeficients reductors en funció del perfil del grup i el tipus de reserva, estima un impacte directe de **372 milions d'Euros**. Per últim, el tercer escenari basat en l'adaptació de l'Ski Tripindex de Tripadvisor, l'impacte directe estimat és d'uns **445 milions d'Euros**⁴.

	Impacte directe forfets	Impacte directe altres despeses	IMPACTE DIRECTE TOTAL
Escenari 1	35,7 M€	235,5 M€	271,2 M€
Escenari 2	38,0 M€	333,6 M€	371,6 M€
Escenari 3	67,6 M€	377,6 M€	445,2 M€

Taula 1. Distribució del impacte directe.

3.2. Impacte Total

L'impacte econòmic total consisteix en l'agregació de l'impacte directe, l'impacte indirecte, és a dir, la despesa de les estacions en proveïdors nacionals i l'impacte induït, relacionat amb la despesa dels treballadors de les estacions. Així doncs, per a cadascun dels diferents escenaris s'han obtingut les següents estimacions:

	Impacte directe	Impacte indirecte	Impacte induït	TOTAL
Escenari 1	271,2 M€	17,9 M€	11,9 M€	301 M€
Escenari 2	371,6 M€	17,9 M€	11,9 M€	401 M€
Escenari 3	445,2 M€	17,9 M€	11,9 M€	475 M€

⁴ Si no s'especifica el contrari ens referim a impacte per temporada d'esquí.

Taula 2. Diferents estimacions de l'impacte directe, indirecte, induït i total del sector de l'esquí sobre l'economia andorrana.

3.3. Fiscalitat

Les principals figures impositives aplicades a les estacions durant la temporada 2012/2013 van ser el pagament de taxes de comerç, tant del Govern com dels respectius comuns i les taxes d'autorització de treball per als treballadors estrangers. A més, es va realitzar la liquidació de l'ISI (Impost Indirecte Sobre la Prestació de Serveis Empresarials i Professionals) del 2012. Tenint en compte aquestes figures impositives, l'estimació del total d'impostos i taxes abonades per les estacions ascendeix a uns **1,1 milions d'euros**.

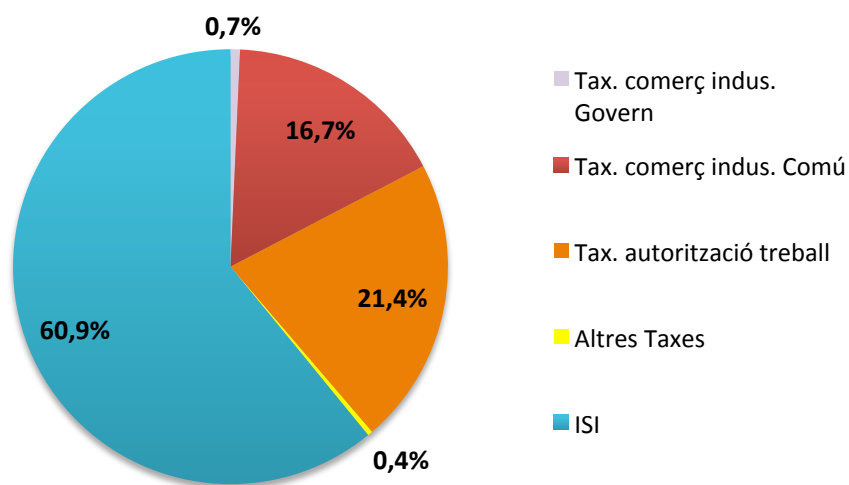

Figura 6. Distribució de les despeses fiscals i tributàries de les estacions d'esquí.

D'altra banda, s'ha de tenir en compte que durant el 2013 es van crear noves figures impositives que afecten a les obligacions de les estacions.. Aquestes figures són l'Impost de Societats i l'IGI, aquest últim substituint l'ISI.

També s'ha de considerar que, a part dels impostos pagats per les estacions, els esquiadors i acompanyants adquireixen una gran varietat de serveis i articles que estan gravats amb el corresponent impost indirecte, repercutint un import que després s'haurà de liquidar en la corresponent liquidació de l'establiment o comerç en qüestió. Així, per exemple, per a la despesa directa de l'escenari 2, deduint la despesa que es realitza en les pistes i aplicant el tipus general del IGI del 4,5% per a cada categoria de compres, podríem estimar una generació de recaptació impositiva a compensar de **13,0 milions d'euros**.

Finalment, també s'ha de tenir en compte la contribució a la recaptació impositiva que realitzen els treballadors de les pistes que amb el seu salari adquireixen béns i serveis al Principat gravats amb els corresponents impostos indirectes. Basant-nos en els percentatges de despesa de l'enquesta de pressupostos familiars i aplicant els corresponents tipus de l'IGI

per cada categoria de despesa, s'estima la xifra aproximada de l'impacte tributari de la despesa dels treballadors de les estacions en **215.800 €**.

Així doncs, considerant les diferents tipologies d'ingressos s'estima que l'estat pot ingressar anualment uns 14,3 milions d'euros gràcies al turisme d'esquí (Figura 7).

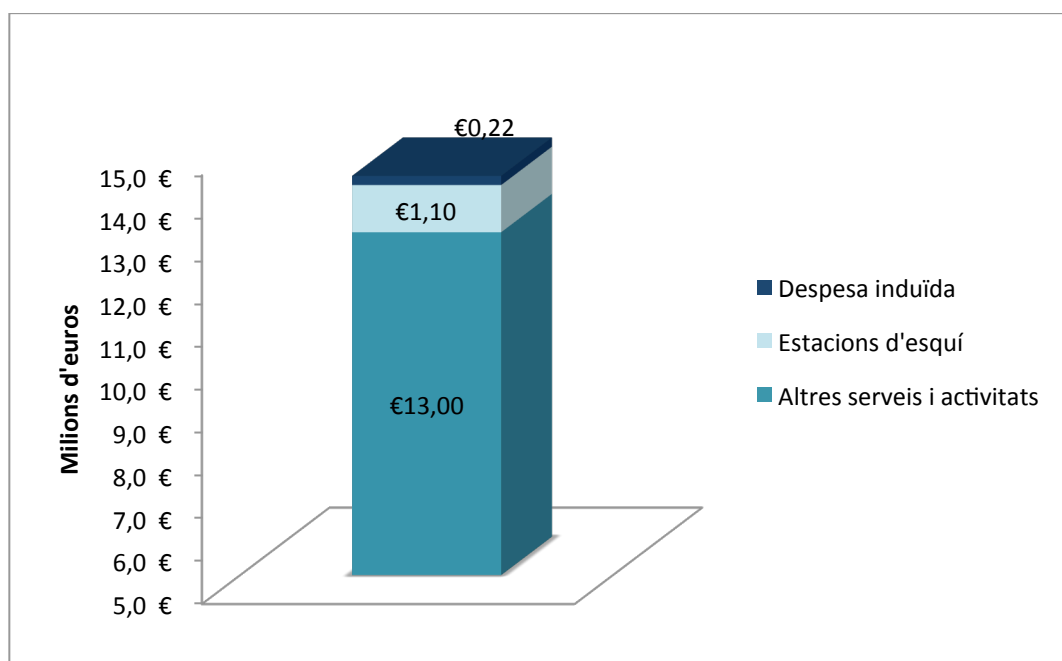

Figura 7. Tributació anual relacionada amb el turisme d'esquí.

3.4. CASS i Ocupació

Segons les dades facilitades, les estacions donen feina directa a uns **1.730** treballadors. D'altra banda, la contribució que les empreses i els treballadors realitzen a la CASS tenint en compte la naturalesa del contracte de treball, és a dir si el treballador és fix o temporal i els diferents salaris segons categoria, les contribucions del sector de l'esquí a la CASS ascendeix a uns **3,1 milions d'euros**.

3.5. Limitacions i altres consideracions.

La majoria de les limitacions d'aquest treball provenen de les hipòtesis que s'han hagut de fer relatives a les dades de partida. El fet d'assignar una despesa diària base per esquiador simplifica el procés del càlcul de l'impacte econòmic, i com qualsevol simplificació, ens porta a una desviació del valor real del mateix. Aquest informe ha d'entendre's com una estimació el més acurada possible donada l'impossibilitat d'utilitzar eines més complexes per tenir en compte els efectes econòmics intersectorials, com un model "Input-Output" o un altre model acadèmic. A més, no considera canvis en la propensió marginal al consum o efectes renda així com modificacions del fluxos intersectorials de la situació que serveix de partida. Esment a part, mereixen els efectes adversos i costos que el turisme de muntanya, especialment

l'associat amb l'esquí, poden generar a nivell d'externalitats ambientals i socials que tot i existir no s'han tingut en consideració en aquest treball. Un enfocament més ampli, utilitzant eines de l'economia ecològica, encara que necessari, queda fora de l'abast del present informe.

4)Conclusions

En el present estudi, s'ha avaluat l'impacte econòmic del turisme de neu a Andorra. S'han utilitzat tres escenaris de càlcul basats en hipòtesis diferents. Per la diversitat de les seves aproximacions, considerem l'escenari 2 com el que segurament s'apropa més a la realitat i si no s'especifica el contrari són els seus resultats els que comentarem a continuació. També, cal destacar que la forquilla de resultats presentats tot i les seves diferències significatives permeten arribar a les mateixes conclusions.

L'impacte de l'esquí s'ha avaluat de vegades de manera molt reduccionista tenint tan sols en consideració la despesa a pistes. Cal destacar que l'esquí és la principal motivació de visita dels turistes durant els mesos d'hivern. Per això, cal considerar que l'activitat de l'esquí serveix per fer venir un volum important de turistes al país que secundàriament consumeixen d'altres productes. Així doncs, quan avaluem l'impacte directe del turisme de neu no ens hem de parar en els 38 M€ gastats en forfets sinó que també hem de considerar les altres despeses que realitzen aquests visitants i que ascendeixen als 334 M€. Obtenim així un impacte total de 372 M€. Tan sols aquesta dada ja ens demostra la importància estratègica del sector de l'esquí pel Principat. Però per copsar realment l'impacte del turisme de neu cal que també considerem l'impacte indirecte (el que les estacions d'esquí gasten en proveïdors nacionals) i l'impacte induït (el que gasten al país els assalariats de les estacions d'esquí). Amb aquests dos impactes secundaris s'han volgut fer estimacions molt conservadores que minimitzen l'impacte real de les estacions. En aquest sentit, tan sols es consideren els proveïdors i personal assalariat de les estacions d'esquí quan s'haurien de considerar la totalitat dels agents implicats en el turisme de neu i la successiva cascada de proveïdors ja que en el present estudi ens hem aturat en el primer nivell. Aquesta decisió s'ha fet voluntàriament amb l'objectiu de reduir les simplificacions realitzades per manca de dades reals. L'impacte indirecte afegeix 18 M€ i l'induït 12 M€, assolint-se un impacte total del turisme de neu lleugerament superior als 400 M€. Si en comptes d'aquestes aproximacions utilitzem la de Massons, 2006 que considera que les estacions d'esquí del Pirineu Català tenen un efecte multiplicador del 1,43 de la despesa directa trobaríem que l'impacte total del turisme de neu a Andorra puja fins als 531 M€ que representaria un 21% del PIB. Segurament l'impacte total real es troba entre aquestes dues xifres.

Finalment, en aquest estudi també s'ha volgut avaluar la participació del turisme de neu en les finances públiques. Amb aquest objectiu, s'ha estimat que el turisme de neu permet recaptar 14,3 M€, considerant tant la tributació directa de les estacions d'esquí com els impostos relacionats amb la resta de la despesa dels turistes i la tributació induïda pels assalariats del sector.

Els resultats d'aquest estudi venen a confirmar amb dades objectives les intuïcions subjectives de que el turisme de neu, més enllà de les pròpies estacions d'esquí, és un sector clau i un potent motor de l'economia del país.

Bibliografia:

- Burakowski, Elisabeth and Magnusson, Matthew (2012)**. "Climate Impacts on the Winter Tourism Economy in the United States". En <http://www.nrdc.org/globalwarming/files/climate-impacts-winter-tourism-report.pdf> [Consulta 13-06-13].
- Departament d'estadística del Govern d'Andorra**, <http://www.estadistica.ad>
- Ibercaja y SEPE (2009)**. "Impacto Económico y en el Empleo del Esquí en las Comarcas de Montaña Aragonesas". En <http://static.hosteltur.com/web/uploads/2010/04/f166e7499f27a26a.pdf> [Consulta 15-05-13].
- Llei 17/2004**, de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals.
- Massons i Rabassa, Joan (2006)**. "La Rentabilitat de les Estacions Catalanes d'Esquí Alpí". Tesi Doctoral.
- Revista El Mundo de los Pirineos**. Monográfico Andorra. nº90 Noviembre-Diciembre 2012.
- RCC Associates (2010)**. "North Carolina Ski Areas Association. Economic Value Analysis. Final Results 2009-10" En <http://www.goskinc.com/economics/NCSAA-Economic-Impact.pdf> [Consulta 10-08-13].
- Serveis d'Estudis de Banca Privada de Andorra (2011)**. "Andorra. Anuari Socioeconòmic 2011". Banca Privada d'Andorra. Escaldes-Engordany, 115 pp.
- University of Vermont (1999)**. "The Impact of the Tourism Sector on the Vermont Economy: The Input-Output Model". En http://www.uvm.edu/~snrvtdc/publications/tourism_impact.pdf [Consulta 3-06-13].
- UNWTO (2013)**. "Tourism Highlights". En <http://mkt.unwto.org/es/publication/panorama-omt-del-turismo-internacional-edicion-2013> [Consulta 10-09-13].
- Vanat, Laurent (2013)**. "2013 International Report On Snow & Mountain Tourism". En <http://www.vanat.ch/RM-world-report-2013.pdf> [Consulta 11-09-13].